

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 9 lipca 2012 r.

RPO-702889-III-12/LN

00-090 Warszawa   Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Pan Jarosław Gowin

Minister Sprawiedliwości

szanowny Panie Ministrze

Na tle skarg kierowanych do Rzecznika Praw Obywatelskich ujawnił się problem prawidłowości regulacji prawnych zawartych w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. Nr 126, poz. 714 ze zm.) oraz w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.).

W myśl art. 70 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych sędziogo przenosi się w stan spoczynku na jego wniosek albo na wniosek właściwego kolegium sądu, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziogo. Z kolei na podstawie art. 71 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, na wniosek kolegium właściwego sądu, jeżeli z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nie pełni służby przez okres roku.

W sprawach przeniesienia sędziogo w stan spoczynku, o którym mowa w art. 70 i 71, podejmuje decyzję Krajowa Rada Sądownictwa, na wniosek sędziogo, kolegium

właściwego sądu albo Ministra Sprawiedliwości (art. 73 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych). Od decyzji wydanych w tych sprawach przez Krajową Radę Sądownictwa przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego (art. 73 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych).

Powyższe uprawnienie Krajowej Rady Sądownictwa zostało potwierdzone w treści art. 3 ust. 2 pkt 2 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa stanowiącego, że Rada rozpatruje wnioski o przeniesienie sędziego w stan spoczynku. Jednakże z art. 44 ust. 1 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa wynika, iż uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje jednak w sprawach określonych w art. 3 ust. 2 pkt 2 tej ustawy.

W świetle powyższego nie ulega wątpliwości, że art. 44 ust. 1 zdanie drugie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa pozostaje w oczywistej sprzeczności z art. 73 § 2 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Ponadto treść art. 44 ust. 1 zd. drugie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa jest niezgodna z art. 180 ust. 3 Konstytucji. Stanowi on, iż sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku na skutek uniemożliwiających mu sprawowanie jego urzędu choroby lub utraty sił. Tryb postępowania oraz sposób odwołania się do sądu określa ustawa. Ustawa może więc określić wyłącznie sposób odwołania się do sądu w sprawie przeniesienia sędziego w stan spoczynku. Nie może natomiast - a to uczyniono w art. 44 ust. 1 zd. drugie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa - wyłączyć prawa do sądu.

Problem ten został dostrzeżony także przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 marca 2012 r. (sygn. akt III KRS 5/12), w którym stwierdzono, że „(...) nawet

gdyby znaczenie normatywne przepisu art. 44 ust. 1 zdanie drugie ustawy o KRS, nadane mu w drodze wykładni językowej, rzeczywiście sprowadzało się do pozbawienia sędziego możliwości wniesienia odwołania od decyzji Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie o przeniesienie w stan spoczynku, to przepis ten nie podlegałby zastosowaniu, a to wobec sprzeczności dekodowanej z niego normy prawnej z regulacją art. 45 ust. 1 oraz z art. 77 ust. 2 w związku z art. 180 ust. 1 i 3 Konstytucji RP. Ustawa nie może bowiem nikomu zamykać drogi sądowego dochodzenia naruszonych wolności lub praw (art. 77 ust. 2 Konstytucji RP). W tym przypadku chodzi zaś o szczególne prawa sędziów, konstytucyjnie gwarantowane, których ustawa zwykła nie może ograniczać ani wykluczać. Stosownie do art. 180 ust. 3 Konstytucji RP ustawa powinna uregulować tryb postępowania w wymienionych w tym przepisie sprawach o przeniesienie sędziego w stan spoczynku oraz sposób odwołania się do sądu, nie zaś wyłączać konstytucyjnie gwarantowaną zaskarżalność zapadłych w tychże sprawach decyzji."

W świetle powyższego istnieje potrzeba uchylecia normy prawnej zawartej w art. 44 ust. 1 zd. drugie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa wyłączającej drogę sądową w sprawach przeniesienia sędziego w stan spoczynku.

Odrębnego rozważenia wymaga relacja zachodząca pomiędzy art. 71 § 1 i art. 94 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych. Otóż w myśl art. 71 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych sędzia może być przeniesiony w stan spoczynku, na wniosek kolegium właściwego sądu, jeżeli z powodu choroby lub płatnego urlopu dla poratowania zdrowia nie pełnił służby przez okres roku. Do okresu tego wlicza się okresy poprzedniej przerwy w pełnieniu służby z powodu choroby lub płatnego urlopu

dla poratowania zdrowia, jeżeli okres czynnej służby nie przekroczył 30 dni. Oznacza to, że istnieje możliwość przeniesienia sędziego w stan spoczynku, jeżeli nie pełnił on służby przez okres roku. Jednakże przeniesienie takie nie jest obligatoryjne, co powoduje, iż osoba taka - o ile brak jest wniosku kolegium bądź też Krajowa Rada Sądownictwa nie podejmie decyzji o przeniesieniu w stan spoczynku - także po upływie rocznej przerwy w pełnieniu służby pozostaje wciąż w stosunku służbowym sędziego. Traci ona natomiast prawo do wynagrodzenia, gdyż z art. 94 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych wynika, że sędzia w razie nieobecności w pracy z powodu choroby otrzymuje wynagrodzenie, nie dłużej jednak niż przez okres roku. Nie można więc wykluczyć sytuacji, w której osoba będąca sędzią będzie pozbawiona w ogóle prawa do wynagrodzenia. Jak wskazał bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 stycznia 2006 r. (sygn. akt III BP 3/05, OSNP z 2006 r., Nr 23-24, poz. 352) przepis art. 94 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych w sposób wyczerpujący reguluje zasady ustalania wysokości wynagrodzenia przysługującego sędziemu za czas nieobecności w pracy spowodowanej chorobą.

Możliwość powstania opisanej powyżej sytuacji budzi wątpliwości z punktu widzenia zgodności z art. 178 ust. 2 Konstytucji RP, który przewiduje, że sędziom zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków. W istocie więc Konstytucja nie przewiduje takiej sytuacji, w której osoba w dalszym ciągu zachowująca status sędziego mogłaby być pozbawiona wynagrodzenia.

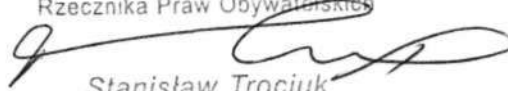
Powyższy aspekt konstytucyjny został dostrzeżony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2007 r. (sygn. akt III KRS 7/06, OSNP z 2008 r., Nr 5-6, poz.

86). W wyroku tym stwierdzono, że konstytucyjnie gwarantowane prawa sędziego do wynagrodzenia albo uposażenia w stanie spoczynku decyduje o wskazaniu w uchwale Krajowej Rady Sądownictwa takiej daty przeniesienia sędziego w stan spoczynku, aby sędzia nie był w żadnym okresie pozbawiony wynagrodzenia lub uposażenia.

W świetle powyższego art. 94 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych budzi wątpliwości konstytucyjnie w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa do wynagrodzenia dla sędziego nieobecnego w pracy z tytułu choroby trwającej powyżej roku, w sytuacji gdy nie została podjęta decyzja o przeniesienie takiego sędziego w stan spoczynku.

Uwagi powyższe przedstawiam Panu Ministrowi stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14. poz. 147 ze zm.) z prośbą o ich rozważenie, a także - jeśli Pan Minister je podziela - z prośbą o podjęcie działań w celu zmiany krytykowanego stanu prawnego.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich